

месца. Для многіх менчукоў нешта значаць такія назовы, як „Рамонак“, „Хвілінка“, „Сьвіцязянка“, „Траецкае“, „На Паддашку“. Гэтыя назвы асацыююцца з добрай кавай, пераважна па-турэцку, павольнай дыскусіяй, тварамі сяброў. *Кавярні* былі тэрыторыяй свабоды, таму яны трапляюць у лік найважнейшых мясцінаў сучаснага беларускага гораду.

„Кафэ“, у адрозьненьне ад *кавярняў*, вельмі неканкрэтны тэрмін. Так маглі называць і рэстаран, і хуткую ядальню, і нешта падобнае да ўласна *кавярні*. Беларусы акультурваюць свае гарады ў тым ліку і праз *кавярні* — праз слова і зьяву. Цяпер беларускія *кавярні* часам выступаюць пад сваім уласным іменем, на іхных шыльдах так і напісана — „*Кавярня*“.

Кажух

Рыгор Барадулін

Кажух — абавязковая зімовая апранаха гаспадара. Прыказка заўважае: „*Чалавек відаць зімой без кажуха, а летам без кароўкі*“. У гаспадарцы вяліся авечкі — на *кажух* і валёнкі, на вязёнку і рукавіцы. *Кажух* — з даўгімі крысьсямі, *кажушок* карацейшы. *Кажэрка*, *кажара*, вытворнае *кажушына*.

Кажух — сымбаль багацця й дастатку. Пажаданьне: „Каб табе было багата і касмата“. Праз крысо *кажуха* віталі, віншавалі. Каб вялося багацце, казалі: „*Рунь кажухом*“.

Кажухі з плячэй у гаспадароў здзіралі для Чырвонай арміі камісары: як некалі ў скуранках, зімой хадзілі ў *кажухах*. Партызаны асабліва ласяы былі да чужых *кажухоў*, сярод партызанскіх подзьвігаў быў і такі ў прыватнасьці. Акружылі ў нядзелю касцёл у Глыбокім і ўсіх, хто выходзіў у *кажухах*, разьдзявалі. І валёнкі здзіралі ў дадатак.

Скамарохі і калядоўнікі не абыходзіліся бяз вывернутых поўсьцю наверх *кажухоў*. Адзін час пры камуністых *кажухі* выцесьнілі баўгарскія дублёнкі, разам з пыжыкавай шапкай — уніформай партапаратчыкаў. А пасля *кажухоў* ня стала, мо й авечак ліквідавалі як клясу.

„...*Кажух* прамаўляў да сьвечкі: *выйшлі мы ўсе з авечкі*“.

Калготкі

Вольга Караткевіч

Калготы — ценькія ці грубыя, эlegantна ці неахайна нацягнутыя на нагу, празрыстыя ці матавыя штонікі, са шляхетным бляскам ад дарагога валакна лайкры ці танным адценьнем паліэстэру...

Калготы, а таксама іх колькасьць на душу жаночага насельніцтва, былі і застаюцца паказьнікам дабрабыту беларускай жанчыны, а значыць, краіны.. Слова „*калготы*“ прыйшло ў беларускую мову з захаду, у чэскай мове „*kalhoty*“ значаць проста „нагавіцы“. У чэскую — з італійскай, дзе слова „*caliggotte*“ абазначала цесьненькія шкарпэткі.

Да нас *калготы* прыйшлі ў эпоху Адраджэньня, разам з паўднёвай і заходняй модаю.

За савецкім часам добрыя жаночыя *калготкі* італійскага ці нямецкага паходжаньня каштавалі каля пяціх рублёў за штуку. Як вынік, школьніцы са-